

Óskar Sigurðsson, lögmaður
f.h. Grímsness- og Grafningshrepps
Sent á netfangið oddviti@gogg.is

Reykjavík, 13. janúar 2025
Tilvísun PÍ: 2024121163/5.13.9

Efni: Ákvörðun PÍ vegna kröfu um leiðréttingu á lögheimilisskráningu

Vísað er til erindis þíns, dags. 27. desember sl., þar sem þess er krafist, f.h. Grímsness- og Grafningshrepps, að lögheimilisskráning nánar tilgreindra einstaklinga sé leiðrétt. Nánar tiltekið er þess krafist að Pjóðskrá Íslands felli niður lögheimilisskráningu þeirra einstaklinga sem hafa verið skráðir með ótilgreint heimilisfang í Grímsnes- og Grafningshreppi á grundvelli búsetu í frístundahúsi.

Um skráningu lögheimilis og aðseturs gilda einkum lög nr. 80/2018 um lögheimili og aðsetur og samnefnd reglugerð nr. 1277/2018. Markmið laganna er, sbr. 1. gr., að stuðla að rétttri skráningu lögheimilis og aðseturs einstaklinga á hverjum tíma. Markmið þeirra er jafnframt að tryggja réttaröryggi í meðferð ágreiningsmála er varða skráningu lögheimilis.

Eins og rakið er í bréfi þínu er hugtakið lögheimili skilgreint sem sá staður þar sem einstaklingur hefur fasta búsetu, sbr. 1. mgr. 2. gr. laga nr. 80/2018 um lögheimili, og skal lögheimili, sbr. 3. mgr. 2. gr. laganna, skráð í tiltekinni íbúð eða eftir atvikum húsi við tiltekna götu eða í dreifbýli, sem er skráð sem íbúðarhúsnæði í fasteignaskrá og hefur staðfang. Mælt er fyrir um frávík frá meginreglu um lögheimilisskráningu í 3. gr. laga um lögheimili og aðsetur. Í ákvæðinu er aftur á móti ekki vikið að heimild til skráningar lögheimilis í frístundahúsnæði og því ljóst að það eigi ekki við í máli þessu.

Í 4. gr. laga um lögheimili og aðsetur er vikið að þeim tilvikum þegar óvissa er um lögheimili einstaklinga. Þar segir, sbr. 1. mgr., að ef vafi leikur á því hvar föst búseta er, t.d. vegna þess að einstaklingurinn býr á fleiri en einum stað og í fleiri en einu sveitarfélagi, skal hann eiga lögheimili þar sem hann dvelst meiri hluta árs. Dveljist hann ekki meiri hluta árs í neinu sveitarfélagi skal hann eiga lögheimili þar sem hann stundar aðalvinnu sína enda hafi hann þar búsetu. Verði ekki skorið úr um lögheimili einstaklings skv. 1. mgr. 4. gr. er heimilt að skrá einstakling til lögheimilis í sveitarfélagi án tilgreinds heimilisfangs. Skal þá miðað við það sveitarfélag þar sem hann hefur haft þriggja mánaða samfellda dvöl. Eins og nafnið gefur til kynna felur skráning ótilgreinds lögheimilis ekki í sér skráningu lögheimilis í tilgreint húsnæði á tilgreindu svæði innan sveitarfélags, heldur er viðkomandi einstaklingur skráður með ótilgreint lögheimili í sveitarfélaginu.

Í athugasemdum greinargerðar með frumvarpi því er varð að lögum um lögheimili og aðsetur segir um 4. gr. að ákvæðið sé nánast samhljóða ákvæðum gildandi laga um lögheimili og að í mörg ár hafi þekkt að einstaklingar hafi verið skráðir sem óstaðsettir í hús hjá Pjóðskrá Íslands. Í því felist að einstaklingur er skráður með lögheimili í sveitarfélagi en ekki með tilgreint heimilisfang. Hefur slík skráning farið fram þegar ekki er vitað um búsetustað viðkomandi einstaklings eða hann hefur ekki átt þess kost að skrá búsetu sína í íbúðarhúsnæði. Það geti verið af margvíslegum ástæðum, svo sem að einstaklingurinn sé heimilislaus, húsnæðið sem hann býi í sé ekki tækt til skráningar sem íbúðarhúsnæði eða af öðrum ástæðum.

Pjóðskrá Íslands
Registers Iceland

Borgartún 21
105 Reykjavík

515 5300
skra@skra.is

skra.is

Af framangreindri umfjöllun er ljóst, að ekki er unnt að skrá lögheimili einstaklinga sem dvelja í frístundahúsnæði í samræmi við meginreglur 2. gr. laga um lögheimili og aðsetur, enda er húsnæðið sem þeir dvelja í ekki skráð sem íbúðarhúsnæði í fasteignaskrá. Undanþágureglur 3. gr. laganna eiga heldur ekki við um þessi tilvik. Miðað við raunbúsetu einstaklinganna er þar af leiðandi talið réttast að skrá lögheimili þeirra ótilgreint í samræmi við 2. mgr. 4. gr. Í athugasemdum greinargerðar um 4. gr. virðist raunar allur vafi tekinn af um það að einstaklingar, sem dvelja í húsnæði sem er ekki tækt til skráningar sem íbúðarhúsnæði, t.a.m. frístundahúsnæði, skuli skráðir með ótilgreint lögheimili í viðkomandi sveitarfélagi.

Að framangreindu virtu er það mat Pjóðskrár Íslands að hafna beri framkominni kröfu þinni f.h. Grímsness- og Grafningshrepps, þ.e. um að Pjóðskrá Íslands felli niður lögheimilisskráningu allra þeirra einstaklinga sem hafa verið skráðir með ótilgreint heimilisfang í Grímsnes- og Grafningshreppi á grundvelli búsetu í frístundahúsi, enda verður að telja að núgildandi framkvæmd skráningar að því er varðar þessa einstaklinga sé í samræmi við fyrirmæli laga um lögheimili og aðsetur.

Ákvörðun Pjóðskrár Íslands er kæránleg til samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytis, sbr. 26. gr. stjórnarsýslulaga nr. 37/1993, innan þriggja mánaða frá dagsetningu þessa bréfs.

Af erindi þínu að dæma virðist ekki vera óvissa um raunverulega dvöl þeirra einstaklinga sem um ræðir í málinu, þ.e. þeir eru sannarlega staðsettir í frístundahúsnæði innan Grímsness- og Grafningshrepps. Þú mátt þó gjarnan upplýsa stofnunina um það ef grunur leikur á að einstaklingarnir, eða hluti þeirra, dvelji í reynd í öðru sveitarfélagi. Ef sú er raunin mun Pjóðskrá Íslands taka ábendingarnar til skoðunar og athuga hvort tilefni sé til þess að hefja frumkvæðismál gagnvart þeim einstaklingum. Hefur stofnunin ýmis úrræði í þeim efnum, t.a.m. stendur til boða að leita aðstoðar lögreglu til að ganga úr skugga um hvar fólk er raunverulega staðsett, sbr. 1. mgr. 15. gr. laga um lögheimili og aðsetur og 5. mgr. 16. gr. reglugerðar um lögheimili og aðsetur.

F.h. Pjóðskrár Íslands

Finnur Marteinn Sigurðsson

lögfræðingur

**Pjóðskrá Íslands
Registers Iceland**

Borgartún 21
105 Reykjavík

515 5300
skra@skra.is

skra.is